

Nasjonale prøver 8. trinn

Analyse av nasjonale prøver for 8. og 9. trinn 2022

Guttene er best i regning, mens jentene presterer best i lesing. Det viser analysen av årets nasjonale prøver for 8. og 9. trinn.

STATISTIKK | SIST ENDRET: 10.11.2022

[Flere tall fra nasjonale prøver 8. og 9. trinn](#)

Årets nasjonale prøver er laget etter den nye lærerplanen Kunnskapsløftet 2020 (KL20). Målingen av utvikling over tid starter derfor på nytt fra og med i år, og resultatene er ikke direkte sammenlignbare med resultatene fra tidligere år.

Deltakelsen i de nasjonale prøvene er generelt sett høy også i 2022, selv om lærerstreiken har ført til at noe færre elever har deltatt på prøvene denne høsten.

Hva er nasjonale prøver?

Formålet med nasjonale prøver er å gi skolen kunnskap om elevenes ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Informasjonen fra prøvene skal danne grunnlag for underveisvurdering og kvalitetsutvikling på

alle nivåer i skolesystemet. Det er fem mestringsnivåer på 8. og 9. trinn.

Hovedfunn

- Guttene presterer litt bedre enn jentene i regning, mens i lesing er det motsatt. I engelsk presterer guttene og jentene mer jevnt. Forskjellene mellom kjønnene er i tråd med tidligere års resultater.
- Rundt 86 prosent av elevene på 8. trinn deltok på prøvene høsten 2022, mot 94 prosent året før. Lærerstreiken rammet enkelte fylker og kommuner hardere enn andre, her har naturlig nok deltagelsen vært lavere.
- Oslo har flest elever som presterer på høyt nivå på alle prøvene, slik som for tidligere år.

Flere tall fra nasjonale prøver 8. og 9. trinn

Streikens påvirkning på årets resultater

De nasjonale prøvene for 2022 ble holdt mellom 5. og 30. september. I denne perioden var mange lærere tatt ut i streik og flere skoler fikk derfor ikke gjennomført årets prøver. Færre elever enn tidligere har derfor gjennomført de nasjonale prøvene i år. Andelen elever som deltar på prøvene er likevel relativt høy på nasjonalt nivå.

Streiken har hatt større konsekvenser for deltakelsen på 8. trinn enn på 5. trinn. Andelen elever som deltar på prøven i 2022 går ned med 8–9 prosentpoeng på 8. trinn og 3–5 prosentpoeng på 5. trinn sammenlignet med i 2021.

På nasjonalt nivå ser det ikke ut som den lavere deltakelsen har hatt noen betydning for resultatene. På lokalt nivå vil derimot en lav deltakelse kunne ha betydning for resultatene. Det er derfor viktig at resultatene tolkes i lys av lokal kjennskap om hvilke skoler og klasser som ble rammet.

Nye nasjonale prøver

Høsten 2022 gjennomførte omtrent 57 000 elever på 8. trinn nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk. I tillegg gjennomførte cirka 56 000 elever på 9. trinn de samme prøvene i lesing og regning.

Årets nasjonale prøver er laget etter Kunnskapsløftet 2020 (LK20). Prøvene i engelsk har fått en ny lyttedel, og prøvene i regning inneholder færre oppgaver enn tidligere. Fra 2022 starter vi derfor måling av utvikling over tid på nytt for alle prøvene. Det nasjonale gjennomsnittet er satt til 50, og det er satt nye grenser for mestringsnivåene. Årets resultater kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Det er fem mestringsnivåer på 8. og 9. trinn, hvor nivå 1 er lavest og 5 er høyest. Grensene for mestringsnivåene er satt etter en fordeling av elevenes resultater som er så nær som mulig en 10-20-40-20-10 prosentfordeling på de fem nivåene. Men fordi vi må sette grensene på hele poeng, vil det variere litt fra prøve til prøve hvor nærme vi kommer en 10-20-40-20-10 prosentfordeling.

Jenter presterer best i lesing og guttene i regning

Jentene presterer i snitt to skalapoeng mer enn guttene i lesing, mens guttene i snitt presterer to skalapoeng mer enn jentene i regning. I engelsk presterer guttene og jentene likt. Forskjellene mellom jenter og gutter er i tråd med tidligere års resultater.

Gjennomsnittlige skalapoeng for gutter og jenter, 2018-2022

År	Lesing		Regning		Engelsk	
	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter
2018	49	51	51	49	51	50
2019	49	51	51	48	51	50
2020	49	51	51	49	50	50
2021	49	51	51	48	51	50
2022	49	51	51	49	50	50

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Fordelingen av elever på mestringsnivå viser at det er flere jenter enn gutter som presterer på de to høyeste mestringsnivåene i lesing (nivå 4 og 5). Det skiller 5 prosentpoeng i andelen elever som presterer på de to høyeste mestringsnivåene i lesing mellom jentene og guttene.

I regning presterer langt flere gutter enn jenter på de to høyeste mestringsnivåene. Andelen elever på høyeste mestringsnivå i regning er 10 prosentpoeng høyere for guttene enn jentene.

I engelsk skiller det lite mellom jenter og gutter i andelen elever på de ulike mestringsnivåene.

Dobbelt så mange på høyeste mestringsnivå på 9. trinn som på 8. trinn

Elevene på 9. trinn gjennomfører de samme nasjonale prøvene i lesing og regning som elevene på 8. trinn. Elevene på 9. trinn presterer i snitt fire skalapoeng mer i både lesing og regning enn elevene på 8. trinn.

Andelen elever som presterer på laveste mestringsnivå (nivå 1) på 9. trinn er litt lavere enn på 8. trinn, men det er særlig i andelen elever på høyeste mestringsnivå (nivå 5) at forskjellen mellom trinnene er størst. Det er omtrent dobbelt så mange som presterer på høyeste mestringsnivå i lesing og regning på 9. trinn, som på 8. trinn.

Lavere deltakelse på grunn av lærerstreiken

På grunn av lærerstreiken har færre elever enn tidligere fått tatt de nasjonale prøvene i år. Andelen elever som deltar på prøvene er likevel relativt høy på nasjonalt nivå; 86 prosent i lesing og regning, og 85 prosent i engelsk. I fjor deltok 94 prosent av elevene på alle prøvene. Det er altså størst nedgang i andelen elever som deltar på prøven i engelsk.

Deltakelsen på prøvene har gått mer ned på 8. trinn enn på 5. trinn, sammenlignet med i fjor. På 8. trinn er deltakelsesprosenten 8–9 prosentpoeng lavere enn i fjor, og på 5. trinn 3–5 prosentpoeng lavere.

Andelen elever som er registrert med «Ikke deltatt» på prøvene, har økt med litt under 10 prosentpoeng i engelsk og 8 prosentpoeng i lesing og regning sammenlignet med i fjor.

Det er ingen store endringer fra i fjor i andelen elever som blir fritatt fra å gjennomføre prøvene sammenlignet med i fjor.

[Les mer om grunnlag for fritak fra nasjonale prøver](#)

Streiken har rammet fylkene ulikt. Særlig Troms og Finnmark og Nordland har vært hardt rammet av lærerstreiken. I Troms og Finnmark har for eksempel andelen elever registrert med «Ikke deltatt» på leseprøven økt fra 3 prosent i 2021 til 22 prosent i 2022. I engelsk og regning er andelen registrert med «Ikke deltatt» i Troms og Finnmark i 2022 henholdsvis 28 og 24 prosent.

Andelen elever registrert med «Ikke deltatt» har økt i alle fylkene sammenlignet med i fjor, med unntak av Oslo, som ikke ble rammet av streiken.

Lærerstreiken innvirkning på deltakelsesprosenten er enda mer tydelig på kommunenivå. Blant de største kommunene er det særlig Lillestrøm, Tromsø, Bærum og Bergen som ble hardt rammet av lærerstreiken. I Lillestrøm ble for eksempel 59 prosent av elevene registrert med «Ikke deltatt» i lesing i 2022, mens tilsvarende tall i 2021 var 2 prosent. I engelsk og regning er andelen registrert med «Ikke deltatt» i Lillestrøm i 2022 enda høyere; henholdsvis 73 og 71 prosent.

Flest elever presterer på høyeste mestringsnivå i Oslo

Fordelingen av elever på de ulike mestringsnivåene viser tydelig at andelen elever på høyeste mestringsnivå varierer mest mellom fylkene. Det er særlig Oslo som skiller seg ut ved å ha en betydelig høyere andel elever på høyeste mestringsnivå. For eksempel presterer 19 prosent av elevene i Oslo på høyeste mestringsnivå i lesing, mens andelen elever på høyeste mestringsnivå i de andre fylkene er mellom 6 og 11 prosent.

Når det gjelder andelen elever på laveste mestringsnivå, er forskjellen mellom Oslo og de andre fylkene ikke like stor. Unntaket er i engelsk, hvor andelen elever på laveste mestringsnivå er en del lavere i Oslo enn

i de andre fylkene. Kun 6 prosent av elevene i Oslo presterer på laveste mestringsnivå, mens andelen elever på laveste mestringsnivå i de andre fylkene er mellom 10 og 14 prosent.

Om statistikken og skalapoeng

Resultatene fra nasjonale prøver blir publisert på en skala der det nasjonale gjennomsnittet er 50 skalapoeng. Elevene blir ut fra antall skalapoeng fordelt på ulike mestringsnivåer. Det er fem mestringsnivåer på 8. og 9. trinn.

For å kunne måle utvikling over tid, trenger vi en felles skala. For å få til dette, lenker vi prøvene fra ulike år sammen ved hjelp av såkalte ankeroppgaver. Disse ankeroppgavene blir gjentatt hvert år ved at alle elever får noen få ankeroppgaver som en del av prøven. Denne ankermetoden, der resultatene hvert år blir satt på samme skala, gjør det mulig for skoler og skoleeiere å vurdere utvikling i fordeling på mestringsnivåer og endring i gjennomsnitt over tid.

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt for alle prøvene. Det nasjonale gjennomsnittet er satt til 50, og det er satt nye grenser for de fem mestringsnivåene.